

ارزیابی و بررسی میزان دست یابی به اهداف پیش بینی شده در برنامه های تدوین شده طرح های ملی ورزشی (مطالعه موردی طرح ژیمناست)

ندا زنگی آبادی کارشناس ارشد مدیریت ورزشی^۱

مهدیه السادات مهدوی دانشجوی کارشناسی ارشد جامعه شناسی ورزشی^۲

هدف: یکی از راههای مؤثر توسعه و گسترش تربیت بدنی و تأمین نیازهای ویژه دانش آموزی، تدوین برنامه منسجم علمی و کاربردی در عرصه های مختلف بالاخص در کانون های ورزشی می باشد، به همین منظور مرکز تربیت بدنی و سلامت با همراهی، همکاری و تعامل فنی فدراسیون ژیمناستیک، جهت کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی و توجه به ورزش دانش آموزی به ویژه در دوره ابتدایی اقدام به اجرای «طرح ژیمناست ویژه دانش آموزان پایه دوم ابتدایی» نموده است. این پژوهش با هدف ارزیابی و بررسی میزان دست یابی به اهداف پیش بینی شده در برنامه های تدوین شده به منظور شناخت انحرافات و اصلاحات انجام گرفت.

روش شناسی: روش این تحقیق توصیفی بود. جامعه آماری تحقیق حاضر، کارشناسان تربیت بدنی شهرستان ها، مناطق و نواحی که تعداد آنها ۳۲ نفر بود. در این تحقیق از پرسش نامه محقق ساخته استفاده شد. سؤال طراحی و سپس در اختیار کارشناسان تربیت بدنی ادارات مناطق آموزش و پرورش شهرستان ها، مناطق و نواحی استان کرمان قرار گرفت. برای تحلیل داده ها از تکنیک های آمار توصیفی (جدول توزیع فراوانی، میانگین، انحراف استاندارد و رسم نمودار فراوانی) و از نرم افزار SPSS ۲۰ استفاده شد.

یافته ها: یافته های تحقیق نشان داد که از نظر کارشناسان بر اساس معیار پنج ارزشی لیکرت تناسب برنامه تعیین شده برای اجرای طرح در حد خوب، میزان دست یابی به اهداف مورد نظر در حد خوب، روند اجرای طرح در سطح مدارس در حد متوسط، میزان موفقیت طرح در بحث استعدادیابی در حد متوسط و تناسب طرح با شرایط و امکانات، در حد ضعیف گزارش گردید.

نتیجه گیری: ارزیابی کلی نشان داد که این طرح برای اجرای مطلوب تر در سنوات آینده نیازمند بازنگری و دقت نظر در برخی از ابعاد خود و فراهم نمودن شرایط و امکانات لازم و کافی جهت بازدهی و کیفیت بخشی، می باشد.

واژه های کلیدی: طرح ژیمناست، ارزیابی، کرمان، کارشناسان تربیت بدنی، آموزش و پرورش

مقدمه

بدن وسیله حرکت انسان است. (چوچر، ۱۳۸۵). تربیت بدنی فرآیندی است که هدف آن بهبود رشد و شکوفایی استعداد های انسان و تأمین سلامت و بهبود عملکرد اوست. این مفهوم برداشت کلی از تعلیم و تربیت و نشان دهنده فرآیند مستمر یادگیری و روند حرکت به سمت تکامل است. تربیت بدنی شامل کسب و پردازش مهارت های حرکت، توسعه فاکتورهای آمادگی جسمانی برای تندرستی و سلامتی، کسب دانش علمی و عملی درباره فعالیت های جسمانی، تمرین، ممارست و توسعه تصویر ذهنی از فعالیت های جسمانی به عنوان وسیله ای در جهت بهبود اجرا و عملکرد مطلوب فرد است (امیرتاش، ۱۳۸۸). ورزش ژیمناستیک تبلوری از حرکات بسیار زیبای انسان است که قدرت، استقامت، انعطاف و زیبایی اندام را در آنان به وجود می آورد. ژیمناستیک یکی از رشته های ورزشی بسیار جذاب و پر تحرک است که طرفداران خاص خود را داشته و تقریباً همه مردم، دیدن حرکات آکروباتیک و کار ورزشکاران روی اسباب های مختلف را دوست دارند (همت خواه ۱۳۸۳). ژیمناستیک به عنوان رشته ای مادر و پایه ای رشته ها معرفی گردیده است و در این موضوع نسبت به

^۱-nedazangiabadi@yahoo.com

minoo.mahdavi^۲@yahoo.com

ورزش شنا و دو و میدانی اولویت بیشتری هم دارد کارشناسان علم ورزش، ژیمناستیک را از رشته‌های علمی، مادر، پایه و تغذیه‌کننده دیگر رشته‌های ورزشی می‌دانند (اصل سعیدی پور، ۱۳۷۳). بهترین تعریفی که از ژیمناستیک میتوان ارائه نمود "مدیریت بدن با استفاده از حرکات اصولی به منظور تسلط یافتن بر بدن در موقعیت های مختلف مکانی، زمانی و نیرو" می باشد (رضوی، ۱۳۸۵). ژیمناستیک از آن جهت رشته‌ای پایه‌ای قلمداد می‌شود که بسیاری از تکنیک‌ها و فنون رشته‌های ورزشی را در بر می‌گیرد. در واقع می‌توان گفت جامعه‌ای در ورزش موفق است که ژیمناستیک قوی و توسعه یافته دارد. ژیمناستیک در بین سنین پایه، بسترهای لازم را برای رشد ورزش در جوامع فراهم می‌کند. می‌توان گفت توجه به مباحث علمی در رشته ژیمناستیک در قالب یک رشته مادر، توجه به کل ورزش است، پس نباید اهمیت رشته ژیمناستیک را دست کم گرفت بلکه برای رسیدن به موفقیت در ژیمناستیک و تمامی رشته‌های دیگر، باید علم را سرلوحه آموزش‌ها قرارداد (محتشمی، ۱۳۸۵). می‌توان گفت توجه به مباحث علمی در رشته ژیمناستیک در قالب یک رشته مادر، توجه به کل ورزش است. ورزش ژیمناستیک می‌تواند آمادگی جسمانی بسیار مطلوب و قابل قبولی خصوصاً در فاکتورهای انعطاف‌پذیری، قدرت عضلانی، سرعت عکس‌العمل و از همه مهم‌تر هماهنگی عصبی عضلانی که یکی از ویژگی‌های خاص ژیمناستیک است در اختیار افرادی که کار می‌کنند قرار دهد (دانشمندی، ۱۳۸۶). ژیمناستیک را می‌توان از سن پایین و کودکی آغاز کرد که هم فرصت برای کسب سلامتی و آمادگی جسمانی و عادت کودک به ورزش کردن است و هم فرصتی برای محک‌زدن و استعدادیابی کسانی که مستعد این ورزش هستند و می‌توانند این ورزش را به‌صورت قهرمانی کار کنند. کسانی که ژیمناستیک کار می‌کنند از روحیه اجتماعی بسیار بالا، شادابی فراوان و هوش سرشار برخوردار خواهند شد. نظم، زیبایی و نظافتی که ورزش ژیمناستیک به آن نیاز دارد کودکان را منضبط و مطیع قوانین بار می‌آورد و این‌ها خصوصیات است که بعد از کسب آن کودک می‌تواند در رشته‌های ورزشی دیگر چند قدم جلوتر از همسالان خود باشد که ژیمناستیک را تجربه نکرده‌اند. (چوچر، ۱۳۸۵). البته در بخش همگانی افراد می‌توانند در سنین بالا هم این ورزش را تجربه کنند و حتی مقداری از حرکات زیبای این ورزش را یاد بگیرند. اعتماد به نفس بالا در انجام حرکات سخت در ورزشکاران ژیمناستیک بدست می‌آید، که می‌تواند در زندگی عادی این افراد نیز بسیار مؤثر باشد. بدن پیچیده، قدرت بالا، راه رفتن و نشستن درست در طول زندگی نیز از مزیت‌های اکتسابی این ورزش تماشایی و پر طرفدار است. تصورات غلطی که درباره‌ی این ورزش وجود دارد این است که این ورزش مانع رشد انسان به خاطر فشار زیاد به استخوان‌ها، صفحات رشد را استخوانی می‌کند، در حالی که واقعیت این نیست و ژیمناستیک نه تنها از رشد انسان جلوگیری نمی‌کند بلکه به لحاظ بهره‌بردن از وسایلی مانند بارفیکس و حرکات کششی و جهشی و همچنین فعالیت فیزیکی زیاد در افزایش رشد بدن مؤثر است (مولیایی، ۱۳۸۶). یکی از مهمترین نکات در خصوص بخش قهرمانی ژیمناستیک، استعدادیابی از بین افراد علاقه مند است با توجه به شروع ورزش ژیمناستیک از سنین پایین حساسیت انتخاب درست کودکان به عنوان افراد مستعد قهرمانی در ژیمناستیک اهمیت بالایی پیدا می‌کند چرا که اگر در انتخاب کودک درست عمل نکرده باشیم در تمرینات سخت، ممکن است کودک یا از پس آن تمرینات بر نیاید و یا دچار آسیب و یا حتی ورزش زدگی شود. پس مهم است که تمامی معیارهای انتخاب فرد مستعد ورزش ژیمناستیک بررسی و رعایت شود. از جمله فاکتورهای مهم در انتخاب کودکان مستعد می‌توان به مواردی نظیر هوش و ذکاوت، قدرت، هماهنگی عصبی عضلانی، سرعت و انعطاف اشاره نمود (محتشمی، ۱۳۸۵). یکی از راه‌های مؤثر توسعه و گسترش تربیت بدنی و تأمین نیازهای ویژه دانش آموزی، تدوین برنامه منسجم علمی و کاربردی در عرصه‌های مختلف بالاخص در کانون‌های ورزشی می‌باشد، به همین منظور مرکز تربیت بدنی و سلامت با همراهی، همکاری و تعامل فنی فدراسیون ژیمناستیک، جهت کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی و توجه به ورزش دانش آموزی به ویژه در دوره ابتدایی اقدام به اجرای «طرح ژیمناست ویژه دانش آموزان پایه دوم ابتدایی» نموده است. ارزیابی و بررسی میزان دستیابی به اهداف پیش بینی شده در برنامه‌های تدوین شده به منظور شناخت انحرافات و اصلاحات لازم است. طرح آموزش ژیمناستیک به طور رسمی و گسترده در سطح مدارس ایران تا به حال سابقه نداشته است. مطالعات انجام شده حاکی از آن است که اکثر کشورهای توسعه یافته و برخی کشورهای در حال توسعه، آموزش ژیمناستیک در برنامه درسی رسمی دانش آموزان ابتدایی دیده شده است. اما در ایران و با توجه به سن تعیین شده، اولین باری است که طرح به صورت هدفمند به اجرا در آمده است. تاکنون هیچ تحقیقی در زمینه ارزیابی اثرات طرح مذکور و میزان موفقیت آن در داخل کشور انجام نشده است و از این لحاظ کار جدیدی به حساب می‌آید. سپاسی و همکاران (۱۳۸۴)، در پژوهشی با عنوان "بررسی وضعیت محتوای درس تربیت بدنی در مدرسه‌های راهنمایی دختران ایران و ارائه الگوی پیشنهادی" به این نتایج دست یافتند که: ۱- عدم توجه پژوهشی به برنامه‌ریزی بر اساس محتوای درس تربیت بدنی با توجه شرایط حاکم بر مدارس. ۲- فقدان برنامه مصوب و مدون در مورد درس تربیت بدنی. ۳- از نظر دبیران شیوه ارزش‌یابی درس تربیت بدنی رضایت‌بخش ارزیابی نشده است. قن‌داق‌بندی شوشتری (۱۳۸۸)، در تحقیقی با عنوان "عوامل اثرگذار بر کیفیت کلاس‌های درس تربیت بدنی در مدارس" به نتایج زیر دست یافت که: ۱- عدم نظارت بر نحوه ارزش‌یابی ۲- توقع غیر مسئولانه در رابطه با نمره درس تربیت بدنی. ۳- فضای نامناسب محل برگزاری کلاس درس تربیت بدنی. ۴- کمبود وسایل و تجهیزات ورزشی. ۵- بی‌توجهی به پیشنهادات، خواسته‌ها و علایق دبیران تربیت بدنی. ۶- عدم برنامه‌ریزی صحیح درس تربیت بدنی (۱۲ ساعت تدریس دبیر تربیت بدنی در یک

روز) را از مشکلات عمده تربیت‌بدنی مدارس تشخیص داد. اسفندیار، ۱۳۹۱، در تحقیقی با عنوان "ارزیابی طرح شنا از دیدگاه کارشناسان آمار آموزش و پرورش مناطق استان تهران نتایج زیر دست یافت که: اجرایی شدن طرح با توجه به شرایط و امکانات موجود و فعلی نیازمند به پیش بینی بودجه و تمهیدات لازم می‌باشد و همکاری و همیاری همه جانبه مسئولین، وزارتخانه‌ها، نهادها و انجمن‌ها و به خصوص اولیاء دانش‌آموزان و مربیان در مدارس را بیش از پیش می‌طلبد. جونوا (۲۰۰۹)، در پژوهشی با عنوان "آموزش و پرورش تربیت‌بدنی در چین" به این نتیجه رسید که: درس تربیت‌بدنی، به‌طور کلی برنامه آموزش دوومیدانی، ژیمناستیک در طول دوره سه ساله راهنمایی و سه ساله دبیرستان بر پنج محور شنا، دوومیدانی، ژیمناستیک، ووشو و ورزش‌های توپ (تنیس روی میز، بسکتبال، فوتبال، بدمینتون) استوار است. نمره درس تربیت‌بدنی جزئی از شرح حال دوره آموزشی برای ورود به دانشگاه میباشد. برنامه تربیت‌بدنی مدارس شامل ورزش‌های المپیک می‌باشد. جونوا (۱۹۶۸) در تحقیقی با عنوان "امتحان و ارزشیابی برنامه های تربیت بدنی مدارس منتخب کالیفرنیا" به این نتایج دست یافت که: نیروی متخصص، امکانات، تجهیزات ورزشی موثرترین فاکتور در کیفیت ارائه برنامه‌های ورزشی بوده است. برنامه‌های ورزشی تنها عامل تعیین‌کننده موفقیت نیست بلکه تأسیسات، امکانات و تسهیلات همگی در موفقیت نهایی نقش دارند. با توجه به این که تاکنون در ارتباط با این طرح و مزایا و محاسن آن تحقیقی صورت نگرفته بر آن شدیم تا با بررسی‌های لازم و مفصل و ارزیابی دقیق از طرح ژیمناستیک (طرح آموزش ژیمناستیک ویژه دانش‌آموزان پایه دوم ابتدایی) در طی مدت انجام طرح (به مدت ۲ سال) از مدیران صف و ستادی مشغول به انجام وظیفه هستند صورت پذیرد. البته قابل ذکر است که این مدیران همان کارشناسان و کارشناس مسئولان ادارات آموزش و پرورش می‌باشند که رابط بین سازمان یا اداره کل آموزش و پرورش مربوطه از یک طرف و مدیران مدارس و اولیاء دانش‌آموزان و کادر اجرایی طرح مورد نظر مستقر در سالن‌های ژیمناستیک در نظر گرفته شده از طرف دیگر هستند. انجام این طرح از طرف وزارت آموزش و پرورش به منظور دستیابی به اهداف فوق در سال ۱۳۸۶ طراحی و از سال ۱۳۹۰ به مرحله اجرا رسید. در این رابطه چگونگی اجرای طرح ژیمناستیک ویژه دانش‌آموزان پایه دوم ابتدایی در استان کرمان از دیدگاه کارشناسان تربیت‌بدنی شهرستان‌ها، مناطق و نواحی مورد ارزیابی و بررسی قرار گرفته است.

روش شناسی

روش این تحقیق توصیفی بود. جامعه آماری کارشناسان تربیت‌بدنی شهرستان‌ها، مناطق و نواحی که تعداد آنها ۳۲ نفر بود. روش نمونه‌گیری به صورت تمام شماری بود. در این تحقیق از پرسش‌نامه محقق ساخته استفاده شد. با توجه به این که هدف از این تحقیق ارزیابی و برآورد کمی و کیفی طرح در حال انجام بود، از ارائه فرضیه استفاده نشده و برای رسیدن به مقصود از پنج سؤال کلیدی استفاده شده که هر یک از این سؤالات دربرگیرنده چندین سؤال دیگر بوده که در پرسش‌نامه درج گردید (در این ۵ بخش از مقیاس پنج ارزشی لیکرت، خیلی زیاد تا خیلی کم استفاده شد). سؤال طراحی و سپس در اختیار کارشناسان تربیت‌بدنی ادارات آموزش و پرورش شهرستان‌ها، مناطق و نواحی استان کرمان قرار گرفت. روایی صوری و محتوایی پرسش‌نامه از طریق نظرات ۱۵ نفر از اساتید و خبرگان دانشگاهی مورد بررسی و تأیید قرار گرفت. پایایی پرسش‌نامه از طریق محاسبه آلفای کرونباخ ۰/۷۱ پس از بررسی پیشینه و تعیین معیارهای تحقیق توسط خبرگان، پرسش‌نامه‌های مورد نیاز توسط محقق طراحی شد و با حضور محقق در ادارات مورد مطالعه، پرسش‌نامه‌ها تکمیل گردید. با توجه به اهداف و پرسش‌های تحقیق و پس از بررسی طبیعی بودن توزیع داده‌ها به روش آمار توصیفی از شاخص‌های اندازه‌گیری مرکزی مانند میانگین و انحراف استاندارد استفاده شد و محقق برای تجزیه و تحلیل توصیفی یافته‌ها از نرم افزار (SPSS ۲۰) استفاده گردید.

یافته‌های پژوهش:

یافته‌های پژوهش نشان داد که تعداد ۲۷ نفر از پاسخ‌دهندگان مرد و ۵ نفر زن بودند که حداکثر سن آنان ۴۳ سال و حداقل سن ۲۸ سال بود. سطح تحصیلات تعداد ۳ نفر فوق دیپلم، ۲۲ نفر لیسانس و ۷ نفر فوق لیسانس بودند. حداکثر سابقه کار پاسخ‌دهندگان، ۲۹ سال و حداقل سابقه کار ۵ سال بود. با توجه به نتایج به دست آمده حداکثر سابقه مدیریت ۱۷ سال و حداقل ۲ سال بود. براساس نتایج حاصله، رشته تحصیلی افراد مورد مطالعه تعداد ۲۸ نفر دارای مدرک تربیت‌بدنی و ۴ نفر دارای مدرک غیر تربیت‌بدنی بودند. وضعیت استخدامی ۳ نفر به صورت پیمانی، ۱۰ نفر به صورت رسمی آزمایشی و ۱۶ نفر به صورت رسمی قطعی مشغول به فعالیت بودند. براساس نتایج بدست آمده، میزان آشنایی افراد مورد مطالعه با رشته ژیمناستیک، تعداد ۱۶ نفر آشنایی خیلی زیاد، تعداد ۱۰ نفر آشنایی زیاد، تعداد ۴ نفر آشنایی متوسط، و تعداد ۲ نفر آشنایی کمی، با ژیمناستیک داشتند. از نظر اکثریت کارشناسان از میان معیارهای پنج ارزشی لیکرت (بسیار خوب، خوب، متوسط، ضعیف و بسیار ضعیف)، تناسب اجرای طرح با برنامه‌های تعیین شده (۴/۱۸±۰/۵۸) در حد خوب، میزان دست‌یابی به اهداف در نظر گرفته شده با در نظر گرفتن شرایط فعلی از دیدگاه کارشناسان (۴/۱۴±۰/۴۷) در حد خوب گزارش شده است. همچنین از نظر روند اجرای طرح در سطح مدارس که یا مطلوب یا اجرا شده است یا خیر براساس نظر کارشناسان در خدمت مدارس زاینده‌رود (۵۸/۰/۵۸)

±۴/۴۵). همچنین نتایج عمل آمده میزان موفقیت در بحث استعدادیابی (۳/۱۶±۰/۷۱) در خدمت متوسط اجرایی حُریمناست متناسب با شرایط و امکانات، (±۰/۴۶/۲۳۰) نظر کارشناسان در حد ضعیف گزارش شده است.

جدول ۱- نتایج آمار توصیفی مربوط به تناسب برنامه تعیین شده

متغیر	تعداد	کمترین	بیشترین	انحراف استاندارد ± میانگین
برنامه تعیین شده	۳۲	۳/۷۵	۴/۷۵	۴/۲۵ ± ۰/۵۸
اجرای طرح ژیمناست	۳۲	۲/۵	۴	۳/۲۵ ± ۰/۵۸
استعداد یابی	۳۲	۲/۲۵	۴/۵	۳/۱۲ ± ۰/۷۱
تناسب شرایط و امکانات	۳۲	۱/۲۵	۳/۵	۲/۳۰ ± ۰/۴۶
دستیابی به اهداف مورد انتظار	۳۲	۳/۴۵	۴/۷۵	۴/۱۴ ± ۰/۴۷

*همانگونه که در جدول مشاهده می گردد بالاترین نمره ۴/۷۵ و پایین ترین نمره ۳/۷۵ بوده است. با توجه به نتایج حاصله از جدول فوق و معدل گیری از نتایج به دست آمده این نتیجه حاصل می گردد که برنامه تعیین شده برای اجرای طرح در حد خوب بوده است.

*همانگونه که در جدول مشاهده می گردد بالاترین نمره ۴ و پایین ترین نمره ۲/۵ بوده است. با توجه به نتایج حاصله از جدول فوق و معدل گیری از نتایج به دست آمده این نتیجه حاصل می گردد که نحوه اجرای طرح در خدمت متوسط بوده است.

*همانگونه که در جدول مشاهده می گردد بالاترین نمره ۴/۵ و پایین ترین نمره ۲/۲۵ بوده است. با توجه به نتایج حاصله از جدول فوق و معدل گیری از نتایج به دست آمده این نتیجه حاصل می گردد که میزان موفقیت طرح در بحث استعدادیابی در خدمت متوسط بوده است.

*همانگونه که در جدول مشاهده می گردد بالاترین نمره ۳/۵ و پایین ترین نمره ۱/۲۵ بوده است. با توجه به نتایج حاصله از جدول فوق و معدل گیری از نتایج به دست آمده این نتیجه حاصل می گردد که برنامه تعیین شده برای اجرای طرح از نظر مناسب بودن شرایط و امکانات در حد ضعیف بوده است.

*همانگونه که در جدول مشاهده می گردد بالاترین نمره ۴/۷۵ و پایین ترین نمره ۳/۴۵ بوده است. با توجه به نتایج حاصله از جدول فوق و معدل گیری از نتایج به دست آمده این نتیجه حاصل می گردد که طرح از نظر دستیابی به اهداف مورد انتظار در حد خوب بوده است.

بحث و نتیجه گیری

دستیابی به اهداف آموزشی تربیت بدنی و اجرای درست راه های دستیابی به این اهداف از ضروریات شناخت ما نسبت به ساز و کارها و برنامه هایی آموزشی، آموزش و پرورش می باشد. تحقیق حاضر با هدف ارزیابی طرح ژیمناست (آموزش ژیمناستیک برای پایه دوم دوره ابتدایی) از دیدگاه کارشناسان تربیت بدنی ادارات آموزش و پرورش شهرستانها، مناطق و نواحی استان کرمان انجام گرفته است. هدف از طرح مذکور به طور کلی آموزش ژیمناستیک به دانش آموزان به منظور ارتقاء سطح سلامت، افزایش آمادگی جسمانی و فعالیت های مناسب جایگزین برای جلوگیری از آسیب های اجتماعی و ممانعت از اتلاف سرمایه های انسانی است و به صورت اختصاصی هدف از این طرح (ژیمناست) کیفیت بخشی به ساعات درس تربیت بدنی، شناسایی و هدایت استعدادها کمک به بهبود وضعیت بدنی دانش آموزان، ارتقاء سلامتی، نشاط و شادابی دانش آموزان، تقویت تیم های دانش آموزی برای شرکت در مسابقات قهرمانی، پیش بینی فعالیت های مناسب جایگزین برای جلوگیری از آسیب های اجتماعی، استفاده از امکانات و ظرفیتها، ارتقاء سطح آگاهی دانش آموزان در خصوص نکات ایمنی و بهداشتی می باشد. یافته های تحقیق نشان داد که از دیدگاه کارشناسان تربیت بدنی، برنامه تعیین شده برای اجرای طرح در حد خوب بوده است. به عبارت دیگر با توجه به این که برنامه آموزشی این طرح شامل فراگیری مهارت های مقدماتی ژیمناستیک و موارد ایمنی و بهداشتی مربوط به آن و نهایتاً تعلیم حرکات پایه در ژیمناستیک می باشد، از خدمت متوسط انتظار هم بیشتر به این برنامه های تدوین شده دست یافته و این نمایانگر این است که برنامه های ارائه شده با توجه ویژه به ساختار و پایه ای بودن این رشته و تأثیرات بیشتر در رشد و سلامتی افراد و با هدف آموزش مهارت های اساسی این ورزش و ترویج آن بین دانش آموزان متناسب تدوین شده است. همچنین سیاست های جدید وزارت آموزش و پرورش، چارچوب برنامه های آموزشی و پرورشی خود را با رویکرد و تأکید بر توسعه تربیت بدنی و ورزش بین دانش آموزان تعیین نموده است می گردد. نتایج حاصله با نتایج به دست آمده از تحقیق سپاسی وهمکاران (۱۳۸۴)، با عنوان "بررسی وضعیت محتوای درس تربیت بدنی در مدارس ایران و ارائه الگوی پیشنهادی" که عدم توجه پژوهشی به برنامه ریزی بر اساس محتوای درس تربیت بدنی با توجه شرایط حاکم بر مدارس، فقدان برنامه مصوب و مدون در مورد درس تربیت بدنی همخوانی ندارد. از سوی دیگر نتایج حاصل از تحقیق با نتایج به دست آمده از تحقیق جونز (۲۰۰۹)، با عنوان "آموزش و پرورش تربیت بدنی در چین" همخوانی دارد از آن جهت که آموزش فراگیر ورزش ژیمناستیک مورد استفاده در بسیاری از فعالیتها قرار دارد و آموزش آن به دانش آموزان جزئی از برنامه اصلی درس

تربیت بدنی می‌باشد از این رو ورزش ژیمناستیک به عنوان یکی از برنامه‌های محوری و مهم برای اشاعه فرهنگ ورزش و ارتقاء سلامتی و دانش آموزان محسوب می‌گردد همچنین درس تربیت بدنی، در طول دوره سه ساله راهنمایی و سه ساله دبیرستان بر پنج محور شنا، دوومیدانی، ژیمناستیک، ووشو و ورزش‌های توپی (تنیس روی میز، بسکتبال، فوتبال، بدمینتون) استوار است. نمره درس تربیت بدنی جزئی از شرح حال دوره آموزشی برای ورود به دانشگاه می‌باشد. برنامه تربیت بدنی مدارس شامل ورزش‌های المپیک می‌باشد. طرح آموزش ژیمناستیک می‌بایست برای کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر پایه دوم مدارس ابتدایی کشور اجرا شود، آموزش در حد ۶۴ جلسه و در سطح مقدماتی بوده و مقصود کسب مهارت پایه ژیمناستیک است. بر همین اساس تلاش و کوشش بیش از پیش مدیران کل استان‌ها و رؤسای آموزش و پرورش مناطق و شهرستانهای کشور ضمن کمک به تحقق و اثر بخشی این طرح مهم و اساسی و تشویق و ترغیب مدیران و اولیا و مربیان مدارس، زمینه‌ساز تحقق اهداف متعالی نظام تعلیم و تربیت خواهد بود. همت و تلاش مضاعف مسئولین مدارس و با جلب مشارکت اولیاء دانش‌آموزان، کلیه دانش‌آموزان پسرودختر پایه دوم ابتدایی در مدارس کشور با استفاده از طرح درس یکپارچه، ورزش مفرح و حیاتی ژیمناستیک را فرا خواهند گرفت. * یافته‌های تحقیق نشان داد که از دیدگاه کارشناسان تربیت بدنی، در مورد این که طرح مطلوب اجرا شده است نظر کارشناسان تربیت بدنی در مورد سؤال دوم از نظر مطلوبیت در حد متوسط بوده است. به عبارت دیگر این طرح می‌توانست با پشتیبانی همه جانبه دست اندرکاران، مسئولین، خانواده‌ها و به خصوص حمایت مالی به موقع و کافی به بهترین نحو ممکن و بدون دغدغه و در حد بالای تناسب اجرایی گردد، اما با توجه به نظرات کارشناسان این انتظار متوسط بوده و این نظریه احتمالاً به نبود پشتیبانی‌های لازم و امکانات کافی و شرایط تقریباً نا مناسب در مناطق مختلف برمی‌گردد. از آن جایی که در بعد کلان اجرای این طرح به صورت مرحله‌ای و بر اساس امکانات موجود در کلیه استان‌های کشور در یک دوره ۱۰ ساله و از پایه دوم دوره ابتدایی آغاز می‌شود، اگر توجه ویژه به بحث حمایت همه جانبه نشود روند اجرایی طرح رو به زوال یا حتی به رکود هم کشیده خواهد شد. از این رو نتایج حاصله با نتایج بدست آمده از تحقیق اسفندیار، ۱۳۹۱، با عنوان "ارزیابی طرح شنا از دیدگاه کارشناسان ادارات آموزش و پرورش مناطق استان تهران از آن جهت که اجرایی شدن طرح با توجه به شرایط و امکانات موجود و عملی نیازمند به پیش بینی بودجه و تمهیدات لازم می‌باشد و همکاری و همیاری همه جانبه مسئولین، وزارتخانه‌ها، نهادهای و انجمنها و به خصوص اولیاء دانش‌آموزان و مربیان در مدارس رابیش از پیش می‌- طلبد، همسو می‌باشد شایان ذکر است نتایج حاصله از این تحقیق با نتایج بدست آمده در تحقیق قنداق بندی شوشتری (۱۳۸۸) از جمله بی‌توجهی به پیشنهادات، خواسته‌ها و علایق دبیران تربیت بدنی عدم برنامه‌ریزی صحیح درس تربیت بدنی مدارس، همخوانی ندارد. یافته‌های تحقیق نشان داد که نظر کارشناسان در بحث استعدادیابی و کشف نخبه‌ها در حد متوسط بوده است. به عبارت دیگر از نظر کارشناسان فرصت آنچنانی که انتظار می‌رود تا بتوان افراد نخبه در این رشته ورزشی را شناسایی و به فدراسیون مربوطه معرفی کرد وجود ندارد. و این شاید به دلیل تعداد جلسات آموزشی طرح بوده که در طی ۶۴ جلسه تمرین که ترتیب جلسات هم به صورت سلیقه‌ای و بسته به هماهنگی‌های لازم مسئولین طرح با سالن‌های موجود می‌باشد بستگی دارد. لذا انجام این طرح حداقل در این حیطه زمانی نتوانسته است اقبال عموم کارشناسان را در رابطه با بحث استعدادیابی به همراه داشته باشد. البته شایان ذکر است که با پیش بینی مراسم اختتامیه و برگزاری مسابقات و رقابت‌های ابتکاری بین دانش‌آموزان در پایان هر ترم آموزشی، چند نفری شناسایی شوند. اما به دلیل عدم فرصت کافی شناسایی استعدادها، بالقوه و هدایت آنها به سمت بالفعل رساندن استعدادها، در حد انتظار مقدور نیست. بنابراین افزایش تعداد جلسات تمرینی و تدارک جلسات به صورت منظم و وجود یک کارشناس خبره که در پی شناسایی استعدادها با توجه به فاکتورهای مربوط به استعدادیابی و پیش بینی فضا و فرصت لازم جهت هدایت آنها برای افتخار آفرینی می‌تواند بسیار کارآمد باشد. نتایج حاصل از این تحقیق با نتایج به دست آمده از تحقیق جونز (۲۰۰۹) با عنوان "آموزش و پرورش تربیت بدنی در چین" که: "درس تربیت بدنی، به طور کلی برنامه آموزش دوومیدانی، ژیمناستیک در طول دوره سه ساله راهنمایی و سه ساله دبیرستان بر پنج محور شنا، دوومیدانی، ژیمناستیک، ووشو و ورزش‌های توپی (تنیس روی میز، بسکتبال، فوتبال، بدمینتون) استوار است. نمره درس تربیت بدنی جزئی از شرح حال دوره آموزشی برای ورود به دانشگاه می‌باشد. برنامه تربیت بدنی مدارس شامل ورزش‌های المپیک و سنجش استعدادها، افراد می‌باشد، همسو است. همچنین با نتایج بدست آمده از تحقیقات مؤسسه تحقیقاتی ایفرد (۱۹۸۷) که هدایت دانش‌آموزان به طرف رشته‌هایی که استعداد آن را بیشتر دارند انجام گیرد. علاقمند کردن دانش‌آموزان به ورزش‌های مختلف و رشته انتخابی، توجه آنان به سنجش توان کسب شده در مهارت‌ها توسط آزمون‌ها، نیز همسو می‌باشد. * یافته‌های تحقیق نشان داد که از دیدگاه کارشناسان تربیت بدنی، مبنی بر این که اجرای طرح ژیمناستیک با شرایط و امکانات موجود تناسب داشته است، در حد ضعیف بوده است. به عبارت دیگر امکانات و شرایط کافی و لازم جهت اجرای بهتر و همه جانبه طرح، برای مسئولین برگزاری دوره فراهم نبوده است و این شاید به دلیل کمبود تعداد سالن‌های لازم در مناطق مورد نظر بوده است و همچنین نبود یا کمبود نیروی مجرب و کارآمد به عنوان مربی که برای اجرایی نمودن طرح بسیار حائز اهمیت است، خود دلیل دیگری بر این نظریه باشد. لذا لازمه اجرای طرح به بهترین شکل پیش بینی تمام و کمال همه ابعاد به خصوص امکانات و ظرفیت‌های سالن‌های ژیمناستیک و نیروی کارآمد و زمان مناسب در بحث آموزش می‌باشد. تحقیقات شوشتری (۱۳۸۸) عدم وجود فضای مناسب جهت آموزش

مهارت‌ها، کمبود وسایل و تجهیزات، بی توجهی به پیشنهادات و خواسته‌های کارشناسان و دبیران تربیت‌بدنی را از عمده مشکلات ورزش مدارس می‌داند. از این رو بانتایج حاصل از تحقیق جونلا (۱۹۶۸) با عنوان "امتحان و ارزشیابی برنامه‌های تربیت بدنی مدارس منتخب کالیفرنیا" که نیروی متخصص، امکانات، تجهیزات ورزشی موثرترین فاکتور در کیفیت ارائه برنامه‌های ورزشی بوده است و تأسیسات، امکانات و تسهیلات همگی در موفقیت نهایی نقش دارند همسو می‌باشد. همچنین با نتایج به دست آمده از تحقیق سوارزو پورتلا (۱۹۷۴) که: فضای نامناسب و کمبود امکانات و وسایل مورد نیاز تدریس، مانع رسیدن به نتیجه مطلوب بوده است، نیز همخوانی دارد. از سوی دیگر با نتایج حاصل از تحقیق جانسون (۲۰۰۵) در پژوهشی با عنوان "نکات مهم درس تربیت‌بدنی" که: قوی‌ترین مانع پیشرفت آموزش درس تربیت بدنی عدم وجود طرح درس و برنامه آموزشی تشخیص داد، همخوانی ندارد. چراکه براساس نتایج حاصله و نظر پاسخ دهندگان وجود امکانات و تجهیزات در کنار برنامه‌ها و طرح‌های آموزشی همگی در پیشرفت افراد مؤثر می‌باشند. نظر کارشناسان در مورد دست-یابی به اهداف طرح در بلند مدت در حد خوب گزارش شده است. به عبارتی دیگر از نظر کارشناسان رسیدن به اهداف مورد نظر با توجه به برنامه‌ها و اولویت‌های تعیین شده قابل دستیابی است. رشد و اعتلا، وقتی میسر می‌گردد که به همه ابعاد وجودی جسمی و روحی دانش‌آموزان، توجه شده باشد تا زمینه‌ها و شرایط همه جانبه برای زمینه‌سازی و هدایت تربیت دانش‌آموزان به این اهداف متعالی فراهم گردد. در همین راستا، این نکته اهمیت دارد که آمادگی و نشاط جسمی می‌تواند زمینه اثر بخشی و کارآمدی تعلیم و تربیت برای هدایت جوانان و آماده سازی آن‌ها برای حرکت در این مسیر را فراهم نماید. طرح‌های متعدد کیفیت بخشی ورزش و تربیت‌بدنی دانش‌آموزان و مدارس، به ویژه آموزش فراگیر ژیمناستیک از جمله فعالیت‌هایی هستند که در همین چارچوب و برای تعمیق آمادگی و نشاط دانش‌آموزان صورت می‌گیرند و اجرای دقیق و مطلوب آن ضمن در برداشتن منافع و نتایج ارزشمند برای دانش‌آموزان، به تحقق چنین هدفی کمک می‌کند. مضاف این که جامعه ایرانی، جامعه‌ای است برخوردار از سلامت که گستردگی ورزش‌های پایه و همگانی، به ویژه ژیمناستیک، شنا و دوومیدانی به تحقق این ویژگی کمک می‌نماید.

۲۳۰ lines

منابع فارسی

۱. اسفندیار، غلامعلی. ۱۳۹۱، ارزیابی طرح سیاح (شنا) از دیدگاه کارشناسان ادارات آموزش و پرورش مناطق نوزده گانه استان تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد علوم و تحقیقات کرمان
۲. امیرتاش، علی محمد. ۱۳۶۷، جزوه سنجش و اندازه‌گیری استعدادها و آمادگی بدنی، انتشارات دانشگاه تربیت معلم تهران.
۳. امیرتاش، علی محمد. ۱۳۸۸، مقایسه آمادگی‌های عمومی بدنی دانش‌آموزان پسر مناطق مختلف کشور براساس آزمون، مجله مدیریت ورزشی دانشگاه تهران، تهران، دوره ۱، شماره ۳، ص ۴۱-۵۹.
۴. اسمعیلی، محمدرضا. امیرتاش، علی محمد. مشرف جوادی، بتول. ۱۳۸۳، مطالعه‌ی تطبیقی برنامه درسی تربیت‌بدنی دوره ابتدایی، راهنمایی و متوسطه ایران و کشورهای منتخب جهان و ارایه الگوی مناسب برای تدوین راهنمای برنامه درسی تربیت‌بدنی، نشریه حرکت، تهران، شماره ۲۸، ص ۶۹-۸۶.
۵. اصل سعیدی پور، سعید. ۱۳۷۳، بررسی وضعیت تربیت‌بدنی در مدارس استان خوزستان، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت معلم تهران.
۶. بومپا، تنودورا. ۱۹۹۹، آزمون‌ها و نورم‌های ارزیابی آمادگی ورزشکاران، نشریه رشد آموزش تربیت‌بدنی، ترجمه سیاه کوهیان، معرفت. نشریه رشد آموزش تربیت بدنی، تهران، ۱۳۸۰، شماره ۵، ص ۴۴
۷. بای. ۱۹۷۴، مقاله تعیین وضعیت برنامه‌های تربیت‌بدنی در مدارس پسرانه مسیحی، پروتوریکو، فصلنامه فرایند آموزش در مدارس، جلد یازدهم، فصل اول.
۸. پتی فور، بونی. ۲۰۰۷، ارزش‌یابی دانش‌آموزان در کلاس درس تربیت‌بدنی، ترجمه عیوضی، محمود. نشریه رشد آموزش تربیت‌بدنی، تهران، ۱۳۸۵، شماره ۱۹، ص ۱۴-۱۷.
۹. جونز، رابین. ۲۰۰۹، آموزش و پرورش تربیت‌بدنی در چین، ترجمه محمدی، شراره، برزگری، لیلا. نشریه رشد آموزش تربیت بدنی، تهران، ۱۳۸۸، شماره ۲، ص ۳۰-۳۷.
۱۰. جونلا. ۱۹۶۸، امتحان و ارزش‌یابی برنامه‌های تربیت‌بدنی مدارس منتخب کالیفرنیا، فصلنامه جوپرد (joperd)، نشریه رسمی مؤسسه ایفرد، جلد سی و ششم

۱۱. ذوالاکتاف، وحید. ربیعی، مرتضی. ۱۳۸۲، عینیت، اعتبار، و روایی آزمون عملی سال ۱۳۸۰ برای گزینش دانشجوی تربیت‌بدنی دانشگاه اصفهان، نشریه تربیت‌بدنی المپیک، تهران، شماره ۲۳، ص ۱۵
۱۲. رضوی، آمنه، ۱۳۸۵، ژیمناستیک پیشرفته دختران، انتشارات دانشگاه الزهراء (س).
۱۳. رمضان‌نژاد، رحیم‌همتی نژاد، مهرعلی. مالکی، غلامرضا. ۱۳۸۲، بررسی مشکلات مدیریت کلاس‌های تربیت‌بدنی از دیدگاه معلمان، فصلنامه المپیک، تهران، شماره ۲۴، ص ۴۱-۵۰.
۱۴. زندی، بهمن. فراهانی، ابوالفضل. ۱۳۸۶، مطالعه تطبیقی وضعیت تربیت‌بدنی آموزش و پرورش در ایران با کشورهای آمریکا و کانادا، نشریه علوم حرکتی و ورزش، تهران شماره ۱۲، ص ۹۷-۱۱۰.
۱۵. سپاسی، حسین. مشرف جوادی، بتول. شفیع نیا، پروانه. مهرعلی زاده، یدالله، ۱۳۸۴، بررسی وضعیت محتوای درس تربیت‌بدنی در مدرسه-های راهنمایی دخترانه ایران و ارائه الگوی پیشنهادی، فصلنامه المپیک، تهران، شماره ۳، ص ۲۷-۴۰.
۱۶. سرابندی، محمد. ۱۳۷۵، بررسی وضعیت درس تربیت‌بدنی در مدارس مقطع متوسطه شهرستان زاهدان، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد تهران مرکز.
۱۷. شیرمحمدزاده، محسن. ۱۳۷۶، بررسی نحوه اجرا درس تربیت‌بدنی در مدارس راهنمایی دخترانه و پسرانه استان آذربایجان شرقی، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشکده تربیت‌بدنی دانشگاه تهران.
۱۸. شعبانی بهار، غلامرضا. عرفانی، نصراله. بختیار، زهرا. ۱۳۸۶، نظرسنجی و نیازسنجی از دانش‌آموزان در خصوص درس تربیت‌بدنی در مدارس متوسطه شهرستان ملایر، نشریه حرکت، تهران، شماره ۲۶، ۱۵۳-۶۴
۱۹. طبائی، جعفر. ۱۳۷۷. بررسی نحوه اجرا درس تربیت بدنی در مدارس متوسط نظام جدید مناطق نوزده گانه تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشکده تربیت‌بدنی دانشگاه تهران.
۲۰. علیزاده، محمدحسین (۱۳۷۶) بهداشت ورزشی. سازمان تربیت‌بدنی دفتر تحقیقات و آموزش.
۲۱. قنطاق بندی شوشتری، شهلا. ۱۳۸۸، عوامل اثرگذار بر کیفیت کلاس‌های درس تربیت‌بدنی در مدارس، نشریه رشد آموزش تربیت‌بدنی، تهران، شماره ۱، ص ۶۲-۶۴.
۲۲. کراس. ۱۹۶۸، موفقیت برنامه‌های تربیت‌بدنی و ورزش در مدارس ایالت ویسکانسن، فصلنامه استاندارهای ورزش مدارس در امریکا، جلد نهم.
۲۳. کاشف، مجید. نامی، فرخ. ۱۳۸۲، بررسی استاندارهای قابلیت‌های جسمانی دختران و پسران ایرانی در گذشته و حال و مقایسه آن با نوروام‌های ایفرد، فصلنامه تربیت‌بدنی المپیک، تهران، شماره ۲۴، ۱۷-۲۸.
۲۴. کاکر. ۱۹۷۲، بررسی برنامه‌های تربیت‌بدنی مدارس متوسطه پسرانه در ایالت لویی زینا فصلنامه جوپرد، نشریه رسمی مؤسسه ایفرد، جلد سی و چهارم.
۲۵. گایینی، عباسعلی. آزمون، جواد. ۱۳۸۰، بررسی میزان آمادگی جسمانی دانش‌آموزان دختر و پسر سنین ۹ تا ۱۷ سال سراسر کشور و مقایسه آن با نورم ملی، نشریه تربیت‌بدنی المپیک، تهران، شماره ۱۹، ص ۵۱-۶۲.
۲۶. لوبیزسوارز و پورتالا. ۱۹۷۴، برنامه‌های تربیت‌بدنی مدارس پسرانه و دخترانه پورتوریکو، فصلنامه استانداردهای ورزش مدارس در امریکا، شماره هفتم.
۲۷. لین، وی جانسون. ۲۰۰۵ نکات مهم در ارزش‌یابی درس تربیت‌بدنی، فصلنامه جوپرد، نشریه رسمی مؤسسه ایفرد، ترجمه درشکی، پریسا، نشریه رشد آموزش تربیت‌بدنی، تهران، ۱۳۸۶، شماره ۱،
۲۸. لاگاری. ۱۹۷۲، بررسی وضعیت درس تربیت‌بدنی در مدارس متوسطه ایالت ایندیانا، فصلنامه جوپرد، نشریه رسمی مؤسسه ایفرد، جلد هجدهم.
۲۹. محتشمی، احمد. ۱۳۸۵، آموزش پیشرفته حرکات ژیمناستیک، انتشارات بامداد کتاب.
۳۰. محرم‌زاده، مهرداد. محمدزاده، حسن. ۱۳۷۹، بررسی سطح آمادگی جسمانی دانشجویان دانشگاه ارومیه و تهیه نورم امتحانی نشریه تربیت‌بدنی حرکت، تهران، شماره ۴، ص ۱۰۳-۱۱۸
۳۱. مؤسسه ایفرد، ۱۹۸۷، طراحی و توسعه برنامه توسط مربیان به منظور ارتقاء برنامه موجود درسی تربیت‌بدنی و مکمل طرح درس روزانه، فصلنامه جوپرد، نشریه رسمی مؤسسه ایفرد، شماره ۵۱